

מנה בנתן

לע"נ הגאון רבי משה שמואל בן רבי אריה ליב שפירא זצוק"ל הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

שיעון הדף היומי בדרך קצרה

גליון 17 פרשת תזריע מצורע תש"פ

שבת נא-נז

וא"כ נחלקו בחתול, שלת"ק לא יצא בסוגר כיוון שמספיק לו חבל קטן, ולחנניה שמירה יתירה אינה משא, ורב הונא בר חייא אומר ששמואל פסק כחנניה, לוי בן רב הונא בר חייא הלך בדרך עם רבה בר רב הונא, והחמור של לוי הקדים את חמורו של רבה ורבה הקפיד עליו אמר לוי אומר לו דבר שיישב את דעתו

דף נב שאל לוי, חמור שעסקיו רעים כמו חמור זה האם הוא יכול לצאת בשבת עם פרומביא שזה שמירה יתירה, אמר לו רבה שאביך אמר בשם שמואל שהלכה כחנניה שאין אסור משא בשמירה יתירה, תנא אצל בי מנשיא אמר שמותר לעז לצאת באפסר שחקוק לה בין קרניה, ורב יוסף הסתפק כשהוא תחוב לה בזקנה אם מותר לה לצאת כיון שאם ינתק ממנה יכאיב לה או שיתכן שיהיה רפוי ויפול והוא יבוא להעבירו ד' אמות ברה"ר. שנינו לקמן שפרה לא תצא ברצועה בין קרניה ור' ירמיה בר אבא אמר שנחלקו בזה רב ושמואל אם אסור אפילו לשמירה, או שמותר לשמירה כדעת חנניה, ורב יוסף רצה להוכיח ממה ששמואל עצמו הוא זה שפסק כחנניה, ואביי אומר שאדרבה שמואל אמר בשם רבי שד' בהמות יוצאות באפסר וממעטים גמל בחטם, וצריך למחוק מה ששמואל אסר מכיוון שרב חייא בר אשי אמר בשם רב שבן לניו בין לשמר אסור ור' חייא בר אבין אמר בשם שמואל שלשמר מותר, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם בעליה של פרה אדומה קשר אותה במוסירה היא כשירה וזה לא נקרא משא שפוסלה משום עול, ואביי מבאר שמדובר שמוליכה מעיר לעיר ולכן זה לא נקרא משא, ורבא מבאר שכיון שדמיה יקרים היא צריכה יותר שמירה, ורבינא מבאר שמדובר במורדת ולכן זה לא נקרא שמירה יתירה.

רב הונא מבאר שיוצאים הכוונה כרוכים לנוי וגם נמשכים, ולשמואל יוצאים דוקא שנמשכים עמם, אך אסור כרוכים לנוי, ובברייתא נאמר שיוצאים כרוכים למשכם, ורב יוסף אמר שהעגלים של רב הונא יצאו כרוכים באפסריהם, ר' דימי אמר בשם ר' חנינא שהפרדות של בית רבי יצאו באפסריהם ורב שמואל בר יהודה הוסיף בשם ר' חנינא שהם יצאו כרוכים באפסריהם, וכשאמרו את זה לפני רב אסי הוא אמר שזה מוכרח גם מר' דימי שאם נאמר שרב דימי אמר שהם נמשכים יש ללמוד מדברי רב יהודה בשם שמואל שהחליפו לפני רבי מה הדין שמירה של זו לזו כדלעיל שהוא הסכים לדברי ר' ישמעאל בן ר' יוסי שד' בהמות יוצאים באפסר ופרד בכללם, ויש לומר שמצד דברי רב יהודה היינו אומרים שר' ישמעאל אמר לפניו והוא לא קיבל את דביו ומרב דימי עדיין לא מוכח משם אם היו כרוכים ולכן צריך להוכיח מדברי ר' יהודה בשם ר' חנינא שהם היו כרוכים.

המשנה אומרת שמטהרים את הטבעות במקומם ומשמע שהם מקבלים טומאה אך שבמשנה בכלים שנינו שטבעת בהמה טהורה, עמוד ב' ר' יצחק בר יוסף אומר שמשנתנו דיברה כשכבר נעשתה טבעת זו לנוי אדם ולכן היא לא יצאה מתורת קבלת טומאה, ורב יוסף מבאר שמדובר בטבעת שאדם מושך בה הבהמה ולכן זה נקרא כלי של אדם כמו שמקל מתכת מקבל טומאה שאדם רודה בו הבהמה.

שנינו שטובל את הטבעת במקומה ור' אמי מבאר שאין בה חציצה שמדובר שהוא ריתך את הנקב והתרחב, ולכאורה ר' אמי סובר כרב יוסף שזה כלי של אדם שהרי לר' יצחק זה נפרד ויש לומר שכיון שהוא עשה בה מעשה פרתה הטומאה כמו ששנינו שכל הכלים עולים מטומאתן בשינוי מעשה, ויש לומר שהוא סובר כר' יהודה שמעשה תיקון לא מוציא מדי טומאה, ויש ברייתא שמחלקת שמדובר שנקב הטבעת חלולה ולכן אין חציצה, תלמיד מהגליל שאל את ר"א שהוא שמע שיש חילוק בין טבעת לטבעת

דף נא הטומן לפת וצנונות תחת הגפן לא חושש לכלאים ושביעית ואינו צריך לעשר שוב ויכול לטלה בשבת ולא חוששים אם העפר הוזה מעצמו.

משנה אם לא כיסה את התבשיל מבעוד יום לא יכסה משחשיכה אם כיסה והתגלה יכול לכסות, מותר למלאות קיתון במים ולכסות אותו בכר וכסת. גמרא רב יהודה אומר בשם שמואל שמותר להטמין צונן, ורב יוסף מקשה הרי דין זה מפורש במשנתנו ואביי דוחה שהמשנה דיברה על דבר שאין דרכו להטמין ושמואל חידש שמותר אף דבר שדרכו להטמין, רב הונא אמר שרבי אסר להטמין צונן, ואף ששנינו שרבי התיר להטמין צונן, זה אחר ששמע מר' ישמעאל בר' יוסי שאמר בשם אביו שמותר להטמין צונן ואז רבי אמר כבר הורה זקן, ואמר רב פפא שרואים מכך כמה חיבבו הזקנים זה את זה שהרי ר' יוסי היה כפוף ויושב לפני רבי, ובנו ישב במקומו, ובכ"ז כשר' ישמעאל אמר דבר בשם אביו רבי קיבל את דבריו.

ר"נ אמר לדרו עבדו שיטמין צונן ויביא לו מים שחימם נכרי, ור' אמי הקפיד ואמר רב יוסף מדוע יש להקפיד הרי הוא נהג כשמואל רבו לענין הטמנת צונן, ולענין בישול עכו"ם במים הוא היקל בדברי רב שאומר שדבר שנאכל כמו שהוא חי אין בו בישול עכו"ם, ויש לומר שר' אמי הקפיד שאדם חשוב צריך להקפיד יותר.

שנו בברייתא שאף שאין להטמין משתחשך אך מותר להוסיף, ורשב"ג התיר לקחת סדינים ולהניח במקומם מעיל, ורשב"ג אמר שאסרו רק באותו מיחם ומותר להעבירו למיחם אחר שבזה אין לגזור כיון שהוא עושה פעולה של קירור ולא חוששים שיחמם, טמן וכיסה בדבר הניטל או טמן בדבר שאינו ניטל אך כיסה בדבר הניטל יכול ליטול ולהחזיר, ואם כסה בדבר שאינו ניטל אם היה מגולה מקצתו נוטל ומחזיר ואם לא לא יטול, עמוד ב' לר' יהודה נעורת פשתן דקה היא כזבל, מותר להניח מיחם על מיחם וקדירה על קדירה אך לא מיחם על קדרה או קדרה על מיחם, ומותר לטוח את פי הקדירה בבצק לא שיתחמם אלא לשמור החום, ואין לטמן צונן, ולרבי מותר לטמן צונן, ולא מרסקים שלג וברד שיזוב מהם מים, אך מותר לתת לכוס וקערה ואין חושש כשהם נמסים.

פרק כמה בהמה

משנה גמל יוצא באפסר ונאקה בחוטם ולובדקים בפרומביא וסוס בשיר ובעלי השיר נמשכים בשיר ויוצאים בו ומזים לטהרם כשהם עליהם וטובלים אותם לטהרם במקומם. גמרא רב הונא מבאר שנאקה לבנה יוצאת בזמם ברזל.

רב הונא מבאר שלובדקים הוא חמור לובי והוא יוצא בזמם גם על לחיו ופיו.

לוי שלח כסף לאנשי משפחת חוזאי שיקנו לו חמור לובי, צררו לו שעורים ושלחו לו, לומר לו שהליכת החמור תלוי באכילת שעורים תמיד ואז חמורו יהיה משובח.

שאלו את רבי אם מותר לנאקה לצאת באפסר ולגמל לצאת בחטם, ורבי אמר שנאקה באפסר שאינה נשמרת בו הוא ודאי משא והשאלה היא רק בגמל שמספיק לו אפסר האם חטם שהוא שמירה יתירה הוא משא או שזה שמירה, ור' ישמעאל בר' יוסי אמר בשם אביו שד' בהמות יוצאות באפסר סוס פרד גמל וחמור וא"כ הוא בא למעט גמל בחטם, אך ניתן לומר שהוא בא למעט נאקה באפסר, יש ברייתא שלובדקים וגמל יוצאים באפסר, ושמירה יתירה תלוי במחלוקת תנאים שת"ק אומר בברייתא שחיה לא יוצאת בסוגר, ולחנניה היא יוצאת בו ובכל דבר המשתמר, ולחיה גדולה ודאי לא מספיק סוגר, ולחיה קטנה ודאי מספיק לה סוגר

אמר לו ר'א שרק לענין שבת יש חילוק אך לענין טומאה הכל טמא, ודוקא טבעת של אדם אך של בהמה טהורה ודוקא טבעת של אצבע ממתכת אך טבעת שעשויה לחגורה טהורה, שהיא כלי של כלי, ושנינו שטבעת של אלמוג שחותמה של מתכת טהורה ואם היא ממתכת והחותם של אלמוג טמאה, ועוד אמר התלמיד שהוא שמע שיש חילוק בין מחט למחט ואמר לו ר'א שרק לגבי שבת יש חילוק שבנקובה יש איסור הוצאה ובאינה נקובה לא, אך גם לענין טומאה שנינו גולם מחט שלא ניקב מטמאה ואמרו אצל ר' ינאי שדוקא ברישומה ניכר ויש לומר שהוא דיבר בחלקה אך קשה ששנינו שאם יש בה חלודה שמעכב התפירה טהורה, ומחט שלימה שניטל חור שלה או העוקץ שלה טהורה, ולענין טלטול בשבת מותר בין נקובה ובין שאינה נקובה, ואביי מבאר לדברי רבא שמדובר בגולם שנקצץ מהחוט ולכן אינו מקבל טומאה הכשוא עומד להנקב.

משנה חמור יוצא במרדעת הקשורה בו זכרים יוצאים לבובים רחלות יוצאות שחוזות כבולות וכבונות והעזים יוצאות צורות, ור' יוסי אוסר הכל חוץ מרחלים כבונות, לר' יהודה עזים יוצאות צורות ליבשם אך לא לגרום לחלב.

דף נג גמרא לשמואל, מרדעת הקשורה מותר דוקא כשנקשר מע"ש ואמר ר'נ שכך מדויק מהמשנה הבאה שאין חמור יוצא במרדעת שאינה קשורה בו, ואין בזה חידוש שהרי ודאי יש לחשוש שיפול לו, אלא שמדובר שזה קשור אך לא מער"ש, וברישא מותר בקשור מע"ש וכך כתוב בברייתא שבאוכף לא יצא אף בקשור מע"ש ורשב"ג מתיר גם באוכף הקשור מער"ש אלא שלא יקשור חזק כרוצה להטעינו, ולא יוסיף רצועה מתחת זנבו שזה עבור המשא שלא יגלוש.

רב אסי בר נתן שאל את ר' חייא בר אשי אם מותר להניח בשבת מרדעת על חמור אמר לו מותר והוא שאל מדוע אוכף אסור ור' חייא לא ענה, שבברייתא כתוב שאוכף לא יטלטל בחצר אלא מוליכה והוא נופל מאליו, ור' זירא אמר שר' חייא סבר כרב שהתיר לתלות טרסקל בצוארה וזה רק תענוג שתאכל בו וק"ו שמותר מרדעת שלא יהיה לה צער, ושמואל התיר מרדעת ואסר טרסקל ור' חייא בר יוסף אמר לפני שמואל שרב התיר טרסקל ואמר שמואל שאם כך אמר רב הוא לא מבין כלל בהלכות שבת, ר' בנימין בר יפת אמר בשם ר' יוחנן שמותר לתת מרדעת על חמור בשבת ואמר ר' יוחנן יפה אמרת וכך אמר אריזן שהוא שמואל ואמנם גם רב התיר מרדעת אך ר' יוחנן אסר טרסקל ורב התירה, ואוכף אסור לכו"ע כיון שיכול ליפול מעצמו, ורב פפא מחלק שהאוכף מצננה ויש לה צער אך המרדעת הוא לחממה ויש לה צער כשאינו עליה וכמו שאמרו שחמור קר לו גם בתקופת תמוז, ויש להקשות ממה ששנינו שסוס לא יצא בזנב שועל ובהרורית בין עיניו וכן זב בכיסו וכן עזים בכיס שבדדיהם ופרה בחסום שבפיה וסייחים בטרסקל שבפיהם לרה"ר ולא בהמה בסנדל שברגליה וקמיע אפילו מומחה, ובוה יש חומרא בבהמה על אדם, ומותר לה לצאת באגד שבמכה ובקיבוע של השבר ושליא המדולדלת בה, ומותרת לצאת בפעמון פקוק באזנה בחצר ומשמע שסייחים בטרסקל אסור דוקא לרה"ר ומשמע שבחצר מותר משום תענוג ואפילו גדולים כדעת רב, אך יש לדחות שמדובר בקטנים שיש להם צער בלי זה וכן מוכח שזה כתוב יחד עם קמיע שודאי אינו לתענוג, **עמוד ב** מה שכתוב שאסור בקמיע מומחה ויש ברייתא שאסור דוקא באינו מומחה ומשמע שמומחה מותר, וצריך להסביר בברייתא הזו שאסור רק כשאינו מומחה לבהמה והוא מומחה רק לאדם כיוון שלאדם יש מזל אך לבהמה הוא לא מומחה, ואם הוא מומחה לבהמה מותר, ומה שכתוב זה חומר בבהמה זה רק לענין סנדל שמותר לאדם ולא לבהמה, ומה שכתוב שמותר לסוך ולפרס למכה של אדם ולא של בהמה למרות שיש צער, יש לומר שמדובר שנגמר המכה ועכשיו זה רק לתענוג ולכן מותר רק לאדם, ומה שהתירו להעמיד במים אדם שאחזו דם ובהמה אסור יש לומר שבבהמה גוזרים משום שחיקת סממנים ולא גזרו באדם שהוא נראה שמתקרר במים ובהמה לא נראה

שבא לקררה, ואף שלענין בהמה שעומדת חוץ לתחום מותר לקרוא לה שתבוא ולא גזרו שיביאנה, אמר רבינא שמדובר שהתחום שלה מובלע בשלו, ונחלקו תנאים אם גזרו לענין בהמה, שאם אכלה כרשינים אסור להריצה בשדה שתתרפה ור' אושעיא מתיר ורבא פסק כמותו.

המשנה אסרה שעזים יצאו בכיס שבדדיהם שהוא לא מהודק, והברייתא התירה במהודק שלא חוששים שיפול, ורב יוסף סובר שבזה נחלקו במשנה שלר"מ מותר ולר' יוסי אסור או שהמשנה אסרה בכיס שעשוי לחלב ובכיס שעשוי ליבשה התיר ר' יהודה, ור' יהודה אמר שלעזים של אנטוכיא עשו כיסים כשנסרטו דדיהם שהיו גסים.

אדם אחד מתה אשתו והיא הניחה בן יונק ולא היה לו שכר לשלם למינתק ונעשה לו נס שנפתחו לו דדים כאשר הוא הניק את בנו, ורב יוסף אמר שאדם גדול הוא שנעשה כזה נס, ואביי אמר כמה הוא גרוע שנשתנו עליו סדרי בראשית, ורב יהודה אמר כמה קשה הפרנסה ששינו לו סדרי בראשית ולא הביאו לו שכר למינתק, ור'נ מביא ראייה ממה שקורה נס אך לא נבראו מזונות.

אדם אחד נשא אשה גדמת והוא לא הכיר בכך עד מותה רב אמר כמה צנועה היא שלא הכיר בה בעלה, ור' חייא אמר שהאשה דרכה להצניע את מומה, אלא כמה צנוע הוא, שלא הכיר באשתו. **רחלים** לבובים הכוונה שקושרים שנים יחד שלא יברחו וכמו שכתוב לבבתיני אחותי כלה לשון קירבה, עולא מבאר שקושרים עור כנגד לבם שלא יהרגום זאבים אך לפי זה גם לזכרים יעשו כך אלא כיוון שהנקבות הולכות בראש העדר אך קשה וכי הזאבים לא פוגעים בהולכים בסוף העדר אלא בגלל שהזכרים שמינים אך קשה שגם בנקבות יש שמינים ועוד שהזאבים לא מבחינים בין זכרים לנקבות אלא בגלל שהן הולכות בראש העדר ומרימים את חוטמן לכן מתגרים בהם הזאבים, ור'נ בר יצחק מפרש שקושרים עור לזכרים בזכרותם שלא יעלו על הנקיבות, ובסיפא כתוב רחלות שחוזות שקושרים להם את האליה למעלה כדי שיעלו עליהן הזכרים וכן הוא בפסוק אשה לקראתו שית זונה ונצורת לב, וזה ר"ת שחוזות.

דף נד שנינו רחלים יוצאות כבולות והכוונה שמכבילים את אלייתן למטה כדי שלא יעלו עליהן הזכרים וכבול משמעו שלא עושים פירות וכן כתוב ויקראו להם ארץ כבול עד היום הזה, ורב הונא מבאר שהיו בה בני"א שמכובלים בכסף וזהב וכתוב לא ישרו בעיניו שכיון שהם מפונקים לא עובדים כמו שצריך, ור'נ בר יצחק מפרש שזה ארץ חומטין מליחה והיא נקראת כבול שטובעת בה הרגל עד הקרסול שנקרא כבול, ונקרא כבול שאינו עושה פירות.

כבונות הכוונה שמכבנים מכסים אותו למילת לבגדים משובחים שזה נקרא בנגע שאת שהוא כצמר לכן ששומרים על נקיון צמרו של בן יומו.

רב פסק כר' יהודה שמתיר צרורות ליבשם ושמואל פסק כר' יוסי שאוסר צרורות, וישנה ברייתא בחילוק בין ליבש ולחלב שר' יהודה בן בתירא אמר שאין נדע מה ליבש ומה לחלב והכל אסור ושמואל פסק כמותו, ורבין אמר שר' יוחנן פסק כת"ק שמתיר צרורות לגמרי.

משנה גמל לא יצא במטוטלת שהיא מרדעת שלו, ולא יצא קשור בידיו ולא ברגליו וכן כל הבהמות, ולא יקשור גמלים זה לזה וימשכם אך נותן חבלים בידו וימשכם אך לא יכרוך ידיו בחבל. **גמרא** מותר לגמל לצאת במטוטלת הקשור בזנבו ובדבשתו שלא תיפול ורבה בר ר' הונא מתיר גם בקשור בשלייתה שלא יתנתק ממנה שלא יכאב לה.

ר' יהודה מבאר שעקוד הכוונה יד ורגל כעקידת יצחק, ורגול שלא יכוף ידו עם זרועו ויקשור, וישנה ברייתא עקוד שני ידים ורגלים יחד, ורגול ידו על זרועו, וישנה עוד ברייתא בעקוד שזה או עקידת יד ורגל או שני ידים ורגלים.

לא יקשור גמלים יחדיו שנראה כהולך למכרם בשוק. **המשנה** אומרת שמכניס החבל, ורב אשי אומר שזה רק לענין כלאים ואין הכוונה להנהגה כי לאדם אין איסור כלאים בהנהגה

עם כל החיות ומדובר לענין הכלאים בחבלים שלא יכרכם ויקשור, ושמואל אומר שיזהר שלא יצא החבל מתחת ידו טפח והתנא אצל שמואל אמר טפחיים, ושמואל בא להחמיר עד טפח אך אין איסור עד טפחיים, **עמוד ב** והברייתא שאומרת שלא יגביה טפח מהקרקע מדברת ברווח שבינו לגמלים.

משנה חמור לא יצא במרדעת שאינה קשורה בו ולא בזוג אפילו פקוק, ולא בסולם שבצוארו ורצועה שברגלו, והתרנגולים לא יצאו בחוטים ורצועה שברגליהם ולא זכרים בעגלה שתחת אליהם ורחלים לא יצאו חנונות ועגל לא יצא בגימון ולא פרה בעור הקופר וברצועה שבין קרניה ופרתו של ר"א בן עזריה יצאה כך לא ברצון חכמים. **גמרא** מה שאינו קשור אינו מלבוש, ולא בזוג אפילו כשהוא פקוק שזה נראה שהוא הולך למכירה, וסולם מבאר רב הונא שהוא קשירה אצל הלחי ועושים לה כדי שהיא לא תלחך המכה שיש לה, ולא ברצועה שברגלו שעושים שלא יכו רגליו זו את זו, ועושים חוט לתרנגול כדי להכיר למי הוא שייך, ועושים להם רצועה שלא ישברו כלים, ועושים עגלה של זכרים כדי שלא תוכה אליהם.

רב אחא בר עולא הסביר לפני רב חסדא שרחלים חנונות הכוונה ששמים אחר גזיזתם דבר רך בשמן ומניחים אותו על מצחה שלא תצטנן, ורב חסדא אמר לו א"כ היא נראית כמר עוקבא, אלא בשעה שהיא עומדת ללדת שמים דבר רך על מצחה ועל בית הרחם כדי שהיא לא תצטנן, ור"נ אמר א"כ היא כמו ילתא אשתו, ורב הונא מבאר שלוקחים קיסם מעץ ששמו חנון ומניחים בחוטמה והיא מתעטשת ויוצאים התולעים מראשה, ולזכרים לא עושים כך כי התולעים נופלים כשהם נוגחים זה את זה, שמעון הנזיר מסביר שלוקחים קיסם מעץ רותם ומניחים בחוטמה, לרב הונא מובן מדוע הן נקראות חנונות ולפי שאר הפירושים יש לבאר היא נקראת חנונה שזה דבר שגורם שירחמו עליה.

עגל בגימון מבאר רב הונא בר נירא בשם ר"א שעושים לו עול שיכוף ראשו כמו שכתוב הלכוף כאגמון ראשו. **עושים** לפרה עור קופר כדי שלא תתפש בה עלוקה.

ברצועה בין קרניה לרב אסור אף לשמר, ולשמואל אסור לנוי ומותר לשמר, ולר"א בן עזריה היה מעשר י"ב אלף עגלים כל שנה, ופרה זו היתה של שכנתו, ומתוך שהוא לא מיחה בה נקראת על שמו וכן אומרים רב ורב חנינא או ר' יוחנן ורב חביבה ובכל סדר מועד יש מחליפים את ר' יוחנן לר' יונתן, שמי שיכול למחות באנשי ביתו או עירו ולא מוחה בהם הוא נתפס בעוונם וכן אם יכול למחות בכל העולם ולא מוחה נתפס בעוונם ואמר רב פפא שאנשי ריש גלותא נתפסו על עוון כל העולם כמו שר' חנינא דרש בפסוק ה' במשפט יבא עם זקני עמו ושריו **דף נה** והמשפט על זקנים שלא מחו בשרים,

כשישב רב יהודה לפני שמואל באה אשה אחת וצוחה לפני שמואל, אמר לו רב יהודה, שכתוב אוטם אזנו מזעקת דל הוא יקרא ולא יענה, אמר לו אמנם אני רבך ואיני נעלב, אך רבי שהוא מר עוקבא נכווה בחמין שהוא אב"ד וכתוב בית דוד דינו לבוקר משפט והצילו גזול מיד עושק פן תצא כאש חמתי ובערה ואין מכבה מפני רוע מעלליהם.

ר' זירא אמר לר' סימון שיוכיח את אנשי ריש גלותא ואמר לו ר' סימון שהם לא מקבלים ממנו אמר לו שבכ"ז יוכיחם שלא יצא מדה טובה מה' וחרו בו חוץ ממי שלא מוכיח שכתוב עבור בתוך העיר והתוית תו על מצחי האנשים על כל התועבות הנעשות בתוכה, ואמר הקב"ה לגבריאלי שיסמן את הצדיקים באות של דיו שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה ועל הרשעים אות של דם שישלטו בהם, ואמרה מדת הדין מה ההבדל ביניהם, ואמר הקב"ה שהם צדיקים גמורים, והם רשעים גמורים, אמרה מדת הדין שלא מחו בהם, ואמר הקב"ה שגם אם מחו לא היו שומעים להם, אמרה מדת הדין שהם לא ידעו שלא יקבלו מהם ולכן כתוב זקן בחור ובתולה תהרגו למשחית ואל האיש אשר עליו התיו לאתגשו וממקודשי תחלו וכתוב ויחלו באנשים הזקנים אשר על הבית, ורב יוסף דורש ממקודשי אלו אנשים שקיימו כל התורה מא' עד ת',

ומיד ששה אנשים איש מפצו בידו ואיש אחד בתוכם לבוש בדים וקסת סופר בידו ועמדו אצל מזבח הנחושת והוא מקום שאומרים שירה, והששה הם קצף אף וחימה משחית משבר ומכלה, והאות ת' מסמל תחיה ותמות לרשעים, ושמואל מבאר שתמה זכות אבות, ור' יוחנן מבאר תחון זכות אבות, ור"ל מבאר שת' הוא סוף חותמו של הקב"ה הוא אמת, ר' שמואל בר נחמני אומר שזה אנשים שקיימו התורה מא' עד ת'.

לרב, מהושע בן בארי תמה זכות אבות שכתוב ואיש לא יצילנה מידי, ולשמואל מימי חזאל מלך ארם שלחץ את ישראל וכתוב שם ולא אבה ה' השחיתם ולא השליכם מעל פניו עד עתה, לריב"ל מזמן אליהו הנביא שהתפלל ה' אלוקי אברהם יצחק ויעקב היום יודע, ומשמע שרק היום, ור' יוחנן אמר מימי חזקיהו שכתוב קנאת ה' תעשה זאת מעתה ועד עולם ומשמע שזה לא בגלל זכות אבות.

רב אמי אומר שאין מיתה בלא שהאדם חטא, שכתוב הנפש החוטאת היא תמות בן לא ישא עוון האב ולא אב עוון הבן צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה, ואין יסורים בלי עוון שכתוב ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עוונם, **עמוד ב** וישנה ברייתא שהקב"ה אמר למלאכי השרת שאדם הראשון מת בגלל חטאו ומשה ואהרן קיימו כל התורה ומתו שכתוב מקרה אחד לצדיק ולרשע, וא"כ יש מיתה בלי חטא, רב אמי סובר כמו הדיעה שהם מתו בחטאם שכתוב יען לא האמנתם בי להקדישני, וישנה ברייתא שלא כרב אמי שד' מתו בגלל חטא הנחש בנימין עמרם ישי וכלאב וזה מקבלה חוץ מישי שלומדים מהפסוק יתרא הישראלי אשר בא אל אביגיל בת נחש, וכתוב ואחיותיהם צרויה ואביגיל והיא נקראת בת נחש והוא ישי שמת בגלל הנחש, ולברייתא של מלאכי השרת משה ואהרן גם מתו בגלל חטא הנחש, וא"כ יש מיתה בלי חטא.

ר"ש בר נחמני אמר בשם ר' יונתן אמר שראובן לא חטא שכתוב ויהיו בני יעקב שנים עשר וכולם שקולים כאחד ומה שכתוב וישכב את בלהה זה רק שבלבל יצועי אביו וזה חמור כאילו שכב, שראובן ראה אחר מות רחל שיעקב הכניס מיטתו לאהל בלהה שהיא שפחת אחות אמו והוא העביר את יצועי אביו לאוהל אמו ואמר יעקב שבילבל יצועו וגם של שכנה שכתוב אז חללת יצועי וניתן לקרוא יצועי, ור"א דורש המילה פחו ר"ת פחות חבתה חוב וזולת, לר' יהושע ראובן חטא שאמר אביו פסעת על דת חטאת זנית, ור"ג דורש פללת חלית בתפילה, זרחה תפלתך, ור"א המודעי דורש ר"ת מהסוף להתחלה, זעזעת מהחטא הרתעת ממנו פרח החטא ממך, ורבא דורש זכרת עונשו של דבר חלית עצמך חולי שלא לחטוא פרשת מהחטא.

עוד אמר ר"ש בר נחמני בשם ר' יונתן שהאומר בני עלי חטאו טועה שכתוב חפני ופנחס כהנים לה' ושניהם שקולים ומה שכתוב אשר ישכבון אינו ממש אלא שהם השהו נשים שהגיעו מלהקריב קינהן ללידתן ועיכבום מלחזור לבעליהן, לכן זה נחשב כאילו שכבון, ולכו"ע פנחס לא חטא שייחסו את הכהן אחיה בן אחיטוב אחי אי כבוד בן פנחס ואם הוא היה חוטא באשת איש לא היה זרעו עובד, שכתוב יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ער ועונה מאהלי יעקב ומגיש מנחה לה' אם הוא ישראל לא יהיה לו ער בחכמים ועונה בתלמידים וכהן לא יעבוד, ולדעת רב מה שכתוב אשר ישכבון את הנשים זה רק חפני וכתוב ישכבן שרק אחד שכב, ומה שכתוב אל בני כי לא טובה השמועה מבאר ר"נ בר יצחק שהכוונה בן אחד ומה שכתוב מעבירים אמר רב הונא בר רב יהושע שכתוב בלי י' וכתוב בני בליעל שפנחס היה צריך למחות בחפני ולא מחה,

דף נו עוד אמר ר"ש בר נחמני בשם ר' יונתן שהאומר בני שמואל חטאו טועה, ומה שכתוב שלא הלכו בדרכיו שאם רק לא הלכו אך הם לא חטאו ששמואל היה הולך לכל מקום לודן ואילו בניו חיכו שיבואו אליהם לדין כדי שיתנו לשליחיהם שכר כשהם קוראים לדין, ולדעת ר"מ הם היו רודפים אחר בצע ששאלו את חלקם במעשר בפיהם ולר' יהודה הם הטילו סחורה לבעלי דינים שלהם,

פרק במה אשה

דף נז משנה לא תצא אשה בחוטי צמר ופשתן ורצועות שבראשה ולא תטבול בהם ללא שתתפרם, ולא בטוטפת וסרביטין שאינם תפורים ולא בכבול ברה"ר ולא בעיר של זהב וקטלא ונזמים ובטבעת שאין בה חותם ומחט שאנה נקובה ואם יצאה בהם אינה חיוב חטאת. **גמרא** המשנה תולה את איסור הטלטול בטבילה מבאר ר"נ בר יצחק בשם רבה בר אבהו שהאשה מרפה אותם בטבילה ולכן היא לא תצא עמם בשבת שאם יהיה לה טבילת מצוה היא תתיר אותם ותעבירם ברה"ר רב כהנא הסתפק בשרשראות חוטים חלולות אם יוצאת בהם, ואמר רב הונא בר רב יהושע שדבר שהוא ארוג לא גזרו בו ללישנא בתרא רב הונא בר רב יהושע אמר שהוא ראה שאחיותיו לא הקפידו לקחת אותם מראשם ברחיצה ולטעם זה כשהתלכלכו אסור ללבשם, ולטעם שלא גזרו בארוג גם כשהתלכלכו לא גזרו.

המשנה אומרת לענין חציצה שחוטי צמר ופשתן, ורצועות שבראשי בנות חוצצים, ולר' יהודה צמר ושיער אינם חוצצים שהמים באים בהם, ורב הונא אומר שגם בחוטים מדובר באלה שבראשי הבנות, ורב יוסף מקשה שאם מדובר בצואר הרי יש ללמוד מק"ו שאם הרי צמר שהוא רך לא חוצץ בשער שהוא קשה ודאי הוא לא יחצוץ בצואר שהוא רך, ורב יוסף מסביר שבמציאות אין חציצה במה שבצואר שאשה לא חונקת עצמה והכל רפוי בצוארה, ואביי מוכיח ממה ששנינו שנשים יוצאות בחבקים שבראשן ולא בצואריהן ואם זה רפוי מדוע שלא תצא בדבר שאינו חוצץ בטבילה, **עמוד ב** ורבינא דוחה שמדובר בקטלא שהוא תכשיט שחונקת בו את צוארה כדי שתיראה בעלת בשר.

רב יוסף אמר בשם רב יהודה ששמואל פסק כר' יהודה במשנה בחוטי שיער ואמר אביי שמשמע שהם חלקו, אך ניתן לומר ששמע ר' יהודה שת"ק דיבר בחוטי שיער ולכן הוא חלק עליו, אך אפשר לומר שהוא אומר כשם שחוטי שיער לא חוצץ כך גם חוטי צמר לא יחצוץ, ור"נ אמר בשם שמואל שחכמים מודים שחוטי שיער אינו חציצה, ולר' יהודה גם צמר אינו חציצה, וכן כתוב מפורש בבבלי, ור"נ בר יצחק מוכיח מהמשנה הבאה שיוצאה אשה בחוטי שיער בין שלה בין של חבירתה וזה לרבנן שהרי לר' יהודה מותר לצאת גם בחוטי צמר.

לרב יוסף טוטפת הוא קשר שעושים נגד עין הרע ואביי מתיר בזה שזה כקמיע מומחה, ואביי מבאר שזה תכשיט זהב כמו ציץ מאזן לאזן, ואשה יוצאת בסבכה מוזהבת ובסרביטין שבה והוא תכשיט זהב שמגיע ללחיה ורב הונא אמר שעניות עושות את זה מבד צבעוני ועשירות עושות מכסף או זהב.

ר' ינאי הסתפק במה שכתוב כבול במשנה אם הוא חותם של עבדים, אך כיפה של צמר מותר או שהמשנה אסרה כיפה של צמר וכ"ש שאסור חותם של עבדים, ור' אבהו הוכיח מבריייתא שאומרת שכיפה של צמר ואסטמא יוצאת בהם רק לחצר, ור"ש בן אלעזר מתיר בכבול גם לרה"ר והוא אומר שכל מה שתחת הסבכא אשה יוצאת בו ומה שמעל הסבכא אינה יוצאת בו ואסטמא הוא מצנפת קטנה שמונעת את השערות מלצאת ושנו בבריייתא שנאמר בה ג' דברים: שאין בה כלאים שהיא כלבד, ואין בה טומאת נגעים ולא יוצאים בה לרה"ר ואין בה איסור עטרות כלות אחר החורבן.

והיטו את דינם, לר"ע הם נטלו בכח קופה יתירה של מעשר, לר' יוסי הם נטלו מתנות כהונה בזרוע.

עוד אמר ר"ש בר נחמני בשם ר' יונתן שהאומר דוד חטא טועה, שכתוב עליו וה' עמו, ובחטא עריות אין שכינה, ומה שכתוב מדוע בזית דבר ה' לעשות הרע, שהוא רק ביקש לעשות רע, וכן דרש רבי שהיה מצאצאיו ודרש בזכותו שלא כתוב עשה הרע אלא לעשות, שהוא רק ביקש, אך לא עשה, וכתוב, את אוריה החתי הכית בחרב שהיה לו לדונו בסנהדרין, ואת אשתו לקחת לאשה שיש לו לקוחים בה שכל ההולך למלחמת דוד כותב גט לאשתו, כמו שכתוב אצל ישי ואת ערובתם תקח ומבאר רב יוסף שהוא גט שהוא מעורב בינו לבינה, ואמר הקב"ה אותו הרגת בחרב בני עמון שכמו שאינך נענש על חרב בני עמון כך לא תענש עליו כיון שהוא מורד במלכות שאמר לפני המלך ואדוני יואב, ואמר רב שאין לדוד חטא חוץ ממעשה אוריה, ואביי קשישא מקשה שרב אומר במקום אחר שדוד קיבל לשון הרע שציבא אמר על מפיבושת שהוא הצטער שדוד חזר מהמרד של אבשלום ודוד קיבל את מה שאמר, שבתחלה כתוב על ציבא שיחלוק השדה עם מפיבושת אדוני, ואח"כ כתוב שדוד אמר הנה לך כל אשר למפיבושת, ולדעת שמואל דוד לא קיבל את הלשון הרע אלא הוא הבין מעצמו שהוא ראה שמפיבושת לא עשה רגליו ושפמו ולא כיבס בגדיו שחשב לעשות זאת כשימנוהו למלך, ואמר לו דוד למה לא הלכת עמי ואמר שעבדי רימני שאמר אחבוש החמור ואלך למלך כי פסח עבדך **עמוד ב** וירגל בעבדך למלך, ואדוני כמלאך ועשה הטוב בעיניך ואמר המלך למה תדבר, אמרתי אתה וציבא תחלקו השדה, ואמר מפיבושת את הכל יקח אחרי אשר בא המלך בשלום אל ביתו והוא התכוון לומר לו יש לי תרעומת על מי שהביאך בשלום, ולכן הוא נקרא מריב בעל שהוא עשה מריבה עם בעליו, ויצאה בת קול נצא בר נצא שהוא בן שאול שכתוב בו וירב בנחל על עסקי נחל שעגלה ערופה באה בנחל על הרוג אחד ובעמלק יש הרבה נפשות, ואמר רב יהודה בשם רב שבגלל שאמר דוד אתה וציבא תחלקו השדה נחלקה מלכותו בימי ירבעם, ואילו לא קיבל דוד לשון הרע לא היתה נחלקת המלכות ולא היו חוטאים ולא היו גולים.

עוד אמר ר"ש בר נחמני בשם ר' יונתן שהאומר שלמה חטא טועה שכתוב ולא היה לבבו שלם כלבב דוד והיינו שלא היה כמוהו, אך לא חטא, ומה שכתוב נשיו הטו את לבבו יש לבאר כדברי ר' נתן שהם הטו אך הוא לא הלך, ומה שכתוב אז יבנה שלמה במה לכמוש שביקש לבנות ולא בנה, אך גם אצל יהושע כתוב אז יבנה מזבח וודאי שהוא בנה, ועוד כתוב ואת הבמות אשר בנה שלמה לעשתרות שקוץ צידונים, ואסא ויהושפט לא ביערום, למרות שהם ביערו כל הע"ז בארץ ישראל אלא כמו שהם לא עשו, ונחשב להם שבה, כך גם שלמה לא עשה, אלא שנשיו עשו ולא מיחה בהם, ונחשב לו כאילו עשה, ורב יהודה אמר בשם שמואל שהיה עדיף לצדיק זה להיות שמש לע"ז ולא יכתבו עליו כך שעשה הרע בעיני ה', עוד אמר רה יהודה בשם שמואל שכשלמה התחתן עם בת פרעה היא הכניסה לו אלף מיני זמר ואמרה לו כך עושים לע"ז הזו וכך עושים לזו ושלמה לא מיחה בה, וכששלמה התחתן עמה ירד גבריאלי ונעץ קנה בים והעלה סרטון שנבנתה עליו העיר רומי, ושנו בבריייתא שבאותו היום שהעמיד ירבעם את העגלים נבנה שם צריף אחד ונקרא אטליה של יוון.

עוד אמר ר"ש בר נחמני בשם ר' יונתן שהאומר יאשיהו חטא טועה וכתוב עליו ויעש הישר בעיני ה' וילך בכל דרך דוד אביו וכמוהו לא היה מלך אשר שב אל ה' בכל לבו, שכל דין שהוא דן מאז שהיה בן ח' עד שנהיה בן י"ח החזיר למי שהפסיד ושלם משלו, וזה לא כדברי רב שאמר שהוא היה הבעל תשובה הגדול בדורו, והיה עוד אחד בדורו של רב והוא אבא אביו של ר' ירמיה או אחא אחיו של אבא אביו של ר' ירמיה, ובדורו של רב יוסף היה בעל תשובה עוקבן בר נחמיה ריש גלותא והוא היה נתן דצוציתא, ורב יוסף ראה בחלום כשנמנם בעת השיעור שהמלאך פשט ידו לקבל את תשובתו.